

OPPIMISYMPÄRISTÖN TUNNISTAMISRAPORTTI

TUUSULAN STARTTIPAJA

KOOSTE OPPIMISYMPÄRISTÖISTÄ

Tunnistetut oppimisympäristöt

Työpaja Tuusulan Starttipaja

Osoite Autoasemankatu 1, 04300 Tuusula

Yhteystiedot Puh. 040 314 2221, <https://www.facebook.com/OhjaamoTuusula/>,
tuusula.fi/ohjaamo

Yhteyshenkilö Yksilövalmentaja Mikko Rajanen, 040-314 3887, mikko.rajanen@tuusula.fi

Toimipisteet ja yksiköt/osastot, paikkakunta

- Tuusulan Starttipaja
 - Näyttöympäristö, Kasvatus- ja ohjausalan perustutkinto

Tunnistetut oppimisympäristöt tutkinnoittain

Yhteiset tutkinnonosat (YTO) (2022)

Viestintä- ja vuorovaikutusosaaminen, osittain

- Viestintä ja vuorovaikutus äidinkielellä, suomi
 - pakolliset ja valinnaiset osaamistavoitteet
- Toiminta digitaalisessa ympäristössä
 - pakolliset osaamistavoitteet osittain

Yhteiskunta- ja työelämäosaaminen, osittain

- Yhteiskunnassa ja kansalaisena toimiminen
 - pakolliset ja valinnaiset osaamistavoitteet
- Työelämässä toimiminen
 - pakolliset ja valinnaiset osaamistavoitteet
- Opiskelu- ja urasuunnitteluvalmiudet
 - pakolliset osaamistavoitteet osittain
- Työkyvyn ja hyvinvoinnin ylläpitäminen
 - pakolliset osaamistavoitteet osittain
- Kestävän kehityksen edistäminen
 - pakolliset osaamistavoitteet osittain

Kaikki tunnistetut oppimisympäristöt perustuvat 1.8.2022 hyväksytyihin tutkinnonperusteisiin.

Päivitetty 7.9.2022

TYÖPAJAN TOIMINTAYMPÄRISTÖ

Starttipajan toiminta on suunnattu 16 - 29 -vuotiaille tuusulalaisille nuorille, jotka ovat vailla työ- tai koulutuspaikkaa sekä tarvitsevat tukea jatkosuunnitelmien tekemiseen ja arjenhallintaan. Vuoden 2019 alusta Tuusulan kohdennettu nuorisotyö (nykyisin Ohjaamopalvelut) ja siten myös Starttipaja siirtyivät kunnan organisaatiossa yhteisten palveluiden alle. Toiminta on aloitettu vuonna 2013.

Valmennusjakso starttipajalla koostuu viidestä valmennuskokonaisuudesta, joita toteutetaan yksilö- ja ryhmävalmennuksen keinoin. Valmennusjakson alussa laaditaan valmennussuunnitelma yhdessä nuoren kanssa, mihin kirjataan tavoitteet ja joita kohti jaksolla työskennellään. Kunkin valmentautujan kanssa sovitaan myös käyntipäivien määrä viikossa. Starttipajan valmennuskokonaisuudet ovat seuraavat: työllistyminen, opiskelu, arki ja asuminen, hyvinvointi sekä vahvuudet ja voimavarat.

Tällä hetkellä Tuusulan Starttipajalla työskentelee kaksi yksilövalmentajaa sekä yksi työvalmentaja. Tällä henkilöstömäärällä pajalle voi tulla yhtäaikaaisesti enintään 30 valmentautujaa. Starttipajan valmentajista kaksi on koulutustaustaltaan sosionomeja ja yksi nuoriso- ja vapaa-ajanohjaaja, jolla on myös työvalmennuksen erityisammattitutkinto.

Päivittäinen valmennus starttipajalla toteutetaan siten, että valmentajista osa ohjaa ryhmätoimintaa, ja osa toteuttaa yksilövalmennuksia. Yksi starttipajapäivä kestää neljä tuntia. Jokaiselle starttipajalaiselle tarjotaan kerran viikossa yksi tunnin kestävä yksilövalmennustuokio. Ohjaajien roolit ovat vaihtuvia.

Starttipajan käytettävissä on moniammatillista osaamista. Starttipajan kanssa samoissa tiloissa toimii Ohjaamo, jossa on käytettävissä Ohjaamon oma psykologi, asumisneuvoja, TE-toimiston asiantuntija, ammatinvalinnanpsykologi sekä opintoneuvoja.

Osaamisen tunnistaminen on suunniteltu niin, että jokainen starttipajalainen saa valmennusjakson jälkeen meiltä itselleen osaamistodistuksen. Osaamisen tunnistamisessa käytämme Työpajayhdistyksen Excel-pohjaa.

Pajalla suoritettut työssäoppimisjaksot, näytöt ja oppisopimukset

Starttipajalla on ollut opiskelijoita suorittamassa eri oppilaitoksista työssäoppimisjaksoja. Opiskelijoita on ollut suorittamassa työpaikalla tapahtuvaa oppimista nuoriso- ja vapaa-ajan ohjauksen perustutkinnoista, yhteisöpedagogin ja sosionomin AMK- opinnoista. Pajalla on ollut opiskelijoita myös suorittamassa tuettuja TOP-jaksoja eri ammatillisista oppilaitoksista.

Pajan fyysinen työympäristö

Starttipajalla on käytössään yhteiset tilat Ohjaamo Tuusulan kanssa. Samoissa tiloissa työskentelee ohjaamotyöntekijä, psykologi, asumisneuvoja, kaksi etsivää nuorisotyöntekijää, kolmena päivänä viikossa TE-toimiston asiantuntija sekä kerran viikossa ammatinvalinnanpsykologi. Tilat sijaitsevat keskeisellä paikalla Tuusulan Hyrylässä. Paikka on hyvien julkisten kulkuyhteyksien päässä, mikä on tärkeää asiakkaiden paikalle pääsemistä ajatellen.

Starttipajan käytössä on yksi isompi ryhmätila ja useampia pienempiä toimistotiloja. Ryhmätilaa hyödynnetään pajapäivien aikana ryhmätoimintoihin ja toimistotiloja yksilövalmennuksiin. Jokaisen starttipajalaisen pajapäivät koostuvat ryhmätoiminnasta ja kerran viikossa tunnin yksilövalmennuksesta.

Starttipajalla on asiakaskäytössä kolme Chromebook-minitietokonetta ja kaksi tablet-laitetta. Näitä laitteita hyödynnetään paljon tietojen etsintään ja erilaisten esitysten ja asiakirjojen laadintaan. Pääasiassa starttipajapäivät järjestetään Starttipajan ja Ohjaamon toimitiloissa. Muitakin työtehtäviä hoidetaan, mikäli niitä meille ohjautuu. Olemme esimerkiksi tyhjentäneet kunnantalon paperinkeräysastioita aiemmin viikoittain ja avustaneet kunnan puutarhapuolta siistimistehtävissä. Satunnaisesti starttipajapäiviä järjestetään myös muualla. Pajatoimintaan kuuluu toisinaan myös vierailuja esimerkiksi oppilaitoksiin tutustumismielessä ja muihin kohteisiin.

TYÖPAJAYKSIKKÖ OPPIMISYMPÄRISTÖNÄ

Starttipajalla opitaan tekemällä erilaisia yksilö- ja ryhmätehtäviä. Valmennuksessa otetaan huomioon pedagogiset asiat siten, että asioita käsitellään niin yksin kuin yhdessä. Kunkin omaa oppimista tukee asioiden pohtiminen yhdessä muiden kanssa. Teemoja käsitellessä tarkoituksena olisi saavuttaa asioiden syvällistä ymmärtämistä niiden ulkoa opetteluun sijaan. Jokainen starttipajalainen rakentaa tietoa omien aikaisempien tietojensa, käsitystensä ja kokemustensa pohjalta, ja tavoitteena olisi myös päästä jakamaan näitä tietoja muiden kanssa. Starttipajalla oppiminen on yksi työskentelyn päätavoitteista. Pajalla käsiteltävät teemat käsittelevät monipuolisesti jokaista koskettavia elämänhallinnallisia ja työelämään tähtäviä aiheita.

Kaikki starttipajan tehtävät pyritään sovittamaan kunkin pajalaisen yksilöllisen osaamisen ja voimavarojen mukaisesti. Starttipajalla pyritään myös haastamaan sopivissa määrin valmentautujia ja antamaan mahdollisuus kokeilla omia rajojaan turvallisessa ja hyväksyvässä toimintaympäristössä.

Starttipajalla jokainen valmentautuja otetaan vastaan yksilölliset erityistekijät huomioiden. Otamme huomioon kunkin valmentautujan oman lähtötilanteen, haasteet, vahvuudet ja erilaiset oppimistyyliä. Pajallamme annamme jokaisen kehittyä ja oppia omaan tahtiinsa.

Pajalaiset harjoittelevat sosiaalisia taitojaan jatkuvassa vuorovaikutuksessa ryhmän jäsenten kanssa ja pajan valmentajien kanssa. Ryhmätöitä ovat omiaan osallistamaan nuoria yhteisölliseen tekemiseen ja ryhmätöissä pajalaiset opettelevat ottamaan huomioon toisensa tasavertaisesti. Pajan oppimistehtävissä ja pajan teemoissa tulee selväksi, että tuemme oppimaan oppimisen teoriaa käytännössä ja pyrimme vahvistamaan elinikäisen oppimisen ajatusta.

Monet Starttipajalla käsiteltävistä aiheista ovat linkittyneinä laajempiin yhteiskunnallisiin ilmiöihin ja asioihin. Keskustelemme paljon myös maailmanlaajuisista ja kulttuurisista ilmiöistä. Toimimme sopusoinnussa lähiympäristön kanssa. Pajalla on toteutettu muun muassa pieniä yleishyödyllisiä työtehtäviä kunnan sisällä aina kun niitä on löydetty.

Kestävää kehitystä pyrimme tuomaan pajan arjentoiminnoissamme ja harjoittelemaan erilaisia tiedonhankinta-, vuorovaikutus- ja ongelmaratkaisutaitoja sekä kannustamme nuoria innovatiiviseen ja samalla kriittiseen ajatteluun, jotka ovat vain muutamia kestävän kehityksen tai - elämäntavan perusvalmiuksia.

Päiväys: 11.5.2020

Oppimisympäristön tunnistaja ja organisaatio

Arja Koli, koulutusjohtaja, vararehtori, Keuda ja Heikki Virtala,
toimialapäällikkö, Keuda

Pajan yhteyshenkilö ja yhteystiedot

Yksilövalmentaja Mikko Rajanen, 040 314 3887, mikko.rajanen@tuusula.fi

LIITE: AVATUT TUTKINNON AMMATTITAITOVAATIMUKSET

YHTEISET TUTKINNON OSAT

Viestintä ja vuorovaikutus

Viestintä ja vuorovaikutusosaaminen äidinkielellä suomi:

- **Erlaisissa vuorovaikutustilanteissa toimiminen**
 - Starttipajalla kannustetaan valmentautujia toimimaan vuorovaikutuksessa toistensa kanssa toisia kunnioittaen ja mielipiteitään perustellen. Vuorovaikutusta syntyy luontaisesti erilaisten ryhmässä käytävien harjoitusten ja keskustelujen avulla. Vuorovaikutustilanteista annetaan nuorille palautetta.
- **Eri lähteistä hankittujen tekstien käyttäminen ja tekstin luotettavuuden arvioiminen**
 - Starttipajalla toteutetaan monenlaisia tiedonhakuun liittyviä tehtäviä. Tavoitteena on löytää tarkoituksenmukaista tietoa ja osata tehdä siitä muistiinpanoja muille valmentautujille esiteltäväksi kuullun, luetun tai nähdyn pohjalta. Löydetyn tiedon luotettavuutta arvioidaan yhteisesti pohtien. Tiedonhakuun liittyvät tehtävät (nuorille annetaan kulloiseenkin teemaan liittyvä aihe, josta etsitään tietoa internetistä) käydään läpi aina yhteisesti, ja niiden pohjalta annetaan ja saadaan palautetta.
- **Erlaisten tekstien tuottaminen**
 - Starttipajalla tuotetaan mm. erilaisia esityksiä niin paperille kuin Powerpointille ja niitä esitellään muille valmentautujille. Tavoitteena on tuottaa pääosin oikeaoppista kirjallista tekstiä. Esitysten tulisi olla sellaisia, että viesti on kaikkien ymmärrettävissä. Esityksistä käydään aina myös keskustelua ja palautetta annetaan.

Valinnaiset osaamistavoitteet

- **Kielen ja kirjallisuuden muotojen ja merkitysten tunteminen**
 - Starttipajalla valmentautajat tunnistavat erilaisten yksilö- ja ryhmätehtävien avulla millä tavalla voivat, arjen kieltä käyttäen, kertoa millaista on toimia erilaisissa vuorovaikutustilanteissa. Lukemalla ja pohtimalla erilaisia tekstejä ja niiden tulkinnan mahdollisuuksista pajan nuoren saavat käsityksiä mm. erilaisista kulttuureista ja niiden ymmärtämisestä. Valmentautajat voivat opetella erilaisia keinoja, joilla voivat ilmaista varmuutta tai epävarmuutta ja millä tavoin voivat ilmaista samanmielisyyttään tai erimielisyyttään. Pajan kielelliset harjoitteet esimerkiksi uutiset tai artikkelit, joita voidaan hyödyntää oman mielipiteensä muodostamiseen ja kertomiseen. Näin valmentautajat oppivat myös tekemään havaintoja eri medioista. Valmentautajat voivat käytännöntasolla arvioida omaa kielellistä osaamistaan työhakemuksensa tekemisessä.

- **Erialaisten tekstien tulkitseminen ja tuottaminen**
 - Starttipajalla käydään läpi eri aiheita tutustuen mm. lehtiartikkeleihin ja etsien tietoja internetistä. Kriittistä tiedonhakua opetellaan yhdessä ja pohditaan mitkä asiat voisivat olla olennaisia tiedonhaussa. Pajalla keskitytään työnhakuun ja tehdään hakemuksia avoimiin työpaikkoihin. Käytämme erilaisia esimerkkejä työhakemuksista ja mietimme yhdessä hyvän työhakemuksen kriteerejä. Valmentautajat opettelevat tekemään pajajaksolla myös henkilökohtaisen CV:n. Valmentautujien kirjallisista tuotoksista, muun muassa työhakemuksesta ja CV:stä, annetaan henkilökohtaista palautetta tekstien jatkokehittämisen tueksi.
- **Esiintymis- ja ryhmätyötaitojen kehittäminen**
 - Starttipajalla tuotetaan paljon erilaisia esityksiä, joissa jaetaan arvokasta tietoa muille valmentautujille esimerkiksi erilaisista ammateista. Monet esitykset valmistellaan pienryhmissä, joten ryhmätyötaitoja harjaannutetaan pajalla tiheään. Esitykset käydään yhteisesti läpi, joten myös muiden edessä esiintymistä pajalla harjoitellaan. Esityksistä annetaan myös palautetta.

Toiminta digitaalisessa ympäristössä

- **Tieto- ja viestintäteknisten laitteiden valinta ja käyttö**
 - Starttipajalla valmentautujien käytössä on tablet-laitteita ja Chromebook-minitietokoneita, joita käytetään mm. tiedonhaussa ja esitysten teossa. Tekstinkäsittely, tiedon etsiminen ja löytäminen sekä erilaisten työnhakuun liittyvien asiakirjojen laatiminen näillä välineillä kuuluu Starttipajan valmennuskokonaisuuksiin tärkeänä osana.
- **Digitaalisten palveluiden ja sovellusten käyttö**
 - Starttipajalla ollessaan valmentautajat laativat tietokoneella mm. diaesityksiä, käyttävät tekstinkäsittelyohjelmistoa, sähköpostia sekä internetselainta. Kaikkia näitä sovelluksia ja palveluita tulee osata käyttää ainakin perustasoisesti.

<https://eperusteet.opintopolku.fi/#/fi/ammattillinen/7614470/tutkinonosat/8167522>

Yhteiskunta- ja työelämäosaaminen

Yhteiskunnassa ja kansalaisena toimiminen

- **Suomalaisessa yhteiskunnassa toimiminen**
 - Starttipajalla valmentautuja toimii yhteiskunnan jäsenenä ja kohtelee toisia ihmisiä tasa-arvoisesti noudattaen yhdenvertaisuusperiaatteita. Pajalla opetellaan tunnistamaan omia velvollisuuksiaan ja kansalaisen perusoikeuksia. Iän myötä oikeudet lisääntyvät, mutta samalla velvollisuudet ja vastuu kasvavat, joten käydään ryhmäpohdinnoissa läpi mitä tarkoittaa juridinen aikuisuus ja siihen liittyviä vastuita ja velvollisuuksia. Nuoret tunnistavat yhteiskunnallisia

vaikuttamisen tapoja kuten äänestäminen ja millä tavalla he voivat hankkia tietoa esim. yhteiskunnallisesta päätöksenteosta, puolueista ja äänestysmenettelystä.

- **Yhteiskunnan palveluiden käyttö ja kuluttajana toimiminen**
 - Starttipajalla käydään ohjatusti läpi yhteiskunnan palveluita esimerkiksi Kela, Te-palvelut, terveystalot, jotta nuoret osaavat käyttää tarvitsemiaan palveluita. Valmentautajat tiedostavat vastuullisuutensa ekologiseen kuluttamiseen liittyen sekä tunnistavat tarpeettoman kuluttamisen ja sen välttämisen. Pajalla opitaan tunnistamaan kierrätyksen ja tuotteiden korjaamisen merkitys.
- **Oman talouden suunnittelu ja talouteen liittyvien riskien arviointi**
 - Starttipajalla valmentautajat oppivat suunnittelemaan omaa talouttaan ja osaavat tehdä itselleen kuukausibudjetin samalla seuraten omia kulutustottumuksiaan. Seuraamalla tuloja ja menoja nuoret kykenevät ennakoimaan talouttaan erilaisissa elämäntilanteissa. Arvioimalla ja vertailemalla erilaisia rahoitusvaihtoehtoja valmentautajat pystyvät suunnittelemaan ja tekemään päätelmiä taloudellisista riskitekijöistä ja näin ollen välttämään velkaantumista.

Valinnaiset osaamistavoitteet

- **Yhteiskunnallinen osallistuminen ja vaikuttaminen**
 - Starttipajalla nuoret tunnistavat yhteiskunnallisia vaikuttamisen tapoja kuten äänestäminen ja millä tavalla he voivat hankkia tietoa muun muassa yhteiskunnallisesta päätöksenteosta, puolueista ja äänestysmenettelystä. Valmentautujaa kannustetaan osallistumaan yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen erilaisia tapoja hyödyntäen
- **Alan yhteiskunnallisen merkityksen arvioiminen**
 - Starttipajalla valmentautajat seuraavat itseään kiinnostavan alan yhteiskunnallista keskustelua ja sen merkitystä työllistymisessä ja millä tavalla heidän toimialansa kehittyvät tulevaisuudessa. Valmentautujilla on mahdollisuus seurata oman alan työllisyysnäkyviä esim. Foreammattia tai ammattibarometriä hyödyntäen
- **Kansantalouden perusasiat ja keskeiset toimijat**
 - Starttipajalla valmentautajat seuraavat uutisointia ja pyrkivät selvittämään yhteiskunnallisten tekijöiden ja talouden vaikutusta työllistymiseen ja millaiset työllistymisnäkyvät omalla alalla ovat. Starttipajajaksolla valmentautuja oppii seuraamaan talouden kasvunäkymiä ja tunnistamaan sen vaikutusta kansantalouteen.

Työelämässä toimiminen

- **Alan työmarkkinoiden tilanteen ja osaamistarpeiden selvittäminen**
 - Starttipajalla käsitellään yhteisesti eri alojen työllisyystilanteita käyttäen hyödyksi mm. Foreammatti-palvelua. Kahdella pajan työntekijällä on käytössään palveluun tunnukset, joten tarvittaessa koko palvelun tietoja päästään hyödyntämään. Pajalla käsitellään Työ-teeman yhteydessä myös

ammattiyhdistysten merkitystä. Valmentautajat etsivät tietoa eri alojen työtehtävistä ja niissä vaadittavista osaamisista.

- **Työsopimuksen solmiminen työnantajan kanssa**
 - Starttipajalla käsitellään työnantajan ja työntekijän oikeuksia ja velvollisuuksia. Pajalla käsitellään myös työsopimuksia ja niiden solmimisessa huomioon otettavia seikkoja kuten määräaikaisen ja toistaiseksi voimassa olevan työsuhteen eroja. Tutustumme yhdessä myös työehtosopimukseen ja työlainsäädäntöön.

Valinnaiset osaamistavoitteet

- **Työyhteisön osana toimiminen**
 - Starttipajan valmentautujien tulee pitää kiinni sovitusta toiminta-ajoista ja ilmoittaa mahdollisista poissaoloistaan. Starttipajan valmentautujaryhmä koostuu aina hyvin erilaisista yksilöistä, ja kunkin valmentautujan tulee suhtautua toisiinsa kunnioittavasti.
- **Työyhteisön jäsenenä toimiminen**
 - Starttipajalla kunkin valmentautujan tulee tunnistaa roolinsa vastuullisena ryhmän jäsenenä. Valmentautujia kannustetaan tunnistamaan ja kehittämään omia toimintatapojaan antamalla heille rakentavaa palautetta.
- **Työelämän erilaisissa vuorovaikutus- ja ryhmätilanteissa toimiminen**
 - Starttipajan valmentautujille järjestetään jatkuvasti vuorovaikutukseen altistavaa ryhmätoimintaa. Valmentautujille annetaan palautetta vuorovaikutustilanteista. Valmentautujien tulee hoitaa oma osuutensa kussakin annetussa ryhmätyötilanteessa.
- **Alan työtehtävien selvittäminen kansallisilla ja kansainvälisillä työmarkkinoilla**
 - Starttipajalla valmentautajat etsivät tuetusti ja itsenäisesti tietoa itseään kiinnostavien alojen työpaikoista.

Opiskelu- ja urasuunnitteluvalmiudet

- **Omien kiinnostuksen kohteiden, mahdollisuuksien ja tuen tarpeiden tunnistaminen**
 - Starttipajalla käydään läpi kunkin valmentautujan omia vahvuuksia ja kehittämiskohtia erilaisin harjoittein. Itsetuntemusta lisääviä yksilö- ja ryhmätehtäviä tehdään pajan Vahvuudet ja voimavarat -teeman osiossa ja omia vahvuuksia ja itsetuntemusta käsitellään myös kunkin valmentautujan kanssa henkilökohtaisesti yksilövalmennuksissa. Omien vahvuuksien ja kehittämiskohtien tunnistaminen on ensisijaisen tärkeää esimerkiksi työnhaussa itseään työnantajalle markkinoitaessa.
- **Tiedon hankkiminen erilaisista jatkokoulutusmahdollisuuksista ja koulutustarjonnasta tutkinnon suorittamisen aikana**
 - Starttipajalla valmentautajat selvittelevät ohjatusti erilaisia jatkokoulutustarjontamahdollisuuksia ja mahdollisuuksia toteuttaa omia jatkokoulutus suunnitelmiaan sekä tehdään urasuunnitelma. Ohjatusti etsitään tietoa mm. pääsyvaatimuksista, hakumenettelyistä ja valintakriteereistä.

- **Työllistymiseen ja oman osaamisen esittelyyn valmistautuminen tutkinnon suorittamisen aikana**
 - Starttipajakson aikana valmentautujat etsivät tietoa erilaisista työpaikoista ja uravaihtoehdoista. Työpaikkoja etsitään yhdessä, yksilöllisesti ja ohjatusti hyödyntäen hakujärjestelmiä ja -menetelmiä. Urasuunnitelmaa käsitellään sekä ryhmä- että yksilövalmennuksessa. Oman osaamisen ja vahvuuksien esittelyä harjoitellaan tekemällä esimerkiksi CV:itä, työhakemuksia ja työhaastatteluharjoituksia.

Työkyvyn ja hyvinvoinnin ylläpitäminen

- **Terveydestä ja toimintakyvystä huolehtiminen**
 - Starttipajalla tavoitteena on, että nuori osaa ohjatusti löytää tietoa ikäluokkansa terveyseroista ja omista mahdollisuuksistaan vaikuttaa oman terveytensä ylläpitämiseksi. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi valmentautuja laatii itselleen tilannekohtaisesti päivitettävän ja monipuolisen suunnitelman terveytensä ja hyvinvointinsa edistämiseksi ottaen siinä huomioon liikunnan, ravitsemuksen, palautumisen, unen, mielen hyvinvoinnin, nikotiinittomuuden ja päihteettömyyden, seksuaaliterveyden ja ihmissuhteiden merkityksen opiskelu- ja työkyvyn ylläpitämiseksi. Terveydestä ja hyvinvoinnista keskustellaan myös yksilövalmennuksissa. Hyvinvoinnin suunnitelmaa kannustetaan pitämään tavoitteellisena myös pajajakson jälkeen.
- **Toimintaympäristön ja toiminnan turvallisuuden ja terveellisyyden arvioiminen**
 - Starttipajalla käydään läpi yleisiä työturvallisuuteen liittyviä ohjeita, jotta valmentautuja pystyy toimimaan sovittujen turvallisuutta ja terveyttä edistävien toimintaohjeiden mukaisesti. Valmentautujan tulee tiedostaa, että erilaisissa työpaikoissa toimintatavat ovat erilaisia ja hänen tulee pyytää tulevalta työnantajalta ohjausta, jotta pystyy ymmärtämään alan työturvallisuusohjeistusta. Työhyvinvoinnissa valmentautujan tulee ottaa huomioon alansa kuormittavuustekijät ja pyytää ohjausta tarvittaessa työpaikallaan. Starttipajalla käydään läpi erilaisten ammattien kuormittavuustekijöitä ja ergonomia-asioita yleisellä tasolla. Nuoret saavat ymmärrystä erilaisten ammattien vaativuudesta ja niihin liittyvistä terveydellisistä seikoista.

Kestävän kehityksen edistäminen

- **Kestävän kehityksen periaatteet**
 - Starttipajalla toimimme sopusoinnussa lähiympäristön kanssa. Kestävää kehitystä pyrimme tuomaan pajan arjentoiminnoissamme ja kannustamme siihen myös pajajakson ulkopuolella. Harjoitteleme erilaisia tiedonhankinta- ja ongelmaratkaisutaitoja sekä kannustamme nuoria innovatiiviseen ja samalla kriittiseen ajatteluun, jotka ovat vain muutamia kestävän kehityksen tai -elämäntavan perusvalmiuksia. Käymme läpi kestävän kehityksen ekologisen, taloudellisen, sosiaalisen ja kulttuurisen kestävyuden keskeisiä tavoitteita ja näiden kytkeytymistä toisiinsa. Käsittelemme ilmastonmuutosta, luonnon

monimuotoisuuden merkitystä sekä luonnonvarojen kestävän käytön välttämättömyyttä.

- **Hiilineutraalisuus ja kiertotalous**

- Starttipajalla valmentautujat tiedostavat vastuullisuutensa ekologiseen kuluttamiseen liittyen sekä tunnistavat tarpeettoman kuluttamisen ja sen välttämisen. Pajalla opitaan tunnistamaan kierrätyksen ja tuotteiden korjaamisen sekä tuotteen tai palvelun energia- ja materiaalitehokkuuden merkitys.

<https://eperusteet.opintopolku.fi/#/fi/ammattillinen/7614470/tutkinnonosat/8167523>